

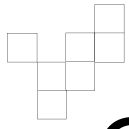
Nemzetközi pénzügyi szervezetek

Nemzetközi pénzügyek

Kovács Levente

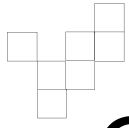
Miskolci Egyetem, A/1 313.

2015. május 5.

Globális pénzügyi szervezetek: **IMF** ⁽¹⁾

1. Az ENSZ alatt működő pénzügyi szervezet, 1945-ben hozták létre, 1947-től működik, 188 ország a tagja
2. Célja elősegíteni a tagországaiban:
  - a nemzetközi valutastabilitás elősegítését
  - a nemzeti deviza-korlátozások lebontását
  - a nemzetközi fizetési mérleg kiegyensúlyozását
  - a nemzetközi kereskedelem kiegyensúlyozott bővülését

Globális pénzügyi szervezetek: IMF (2)

1.Feladatai, eszközszerkezete:

- Közép távú hitelkeretek, hitelek nyújtása államoknak makrogazdasági egyensúlytalanság kezelésére

- Készenléti hitelmegállapodás (biztosítás jellegű keret)
- Rugalmas hitelkeret (szabad felhasználású, csak erős gazdaságoknak)
- Elővigyázatossági és likviditási hitelkeret (PLL - szigorú feltételek, makrogazdasági egyensúlyt helyreállításához)
- Kibővített megállapodás (stabilizációs programok, strukturális reformok)
- Pénzügyi gyorssegély (sokkok miatt, fizetési mérleg kiegyenlítésre)

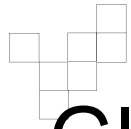
Forrásai: 327 mrd USD tagi hozzájárulás,
885 mrd USD egyéb tagi kötelezettségvállalás

- SDR (Special Drawing Rights)

- nemzetközi kereskedelmi elszámolási egység
- valutakosarát az IMF határozza meg ötévenkénti felülvizsgálattal

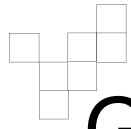
- Technikai segítségnyújtás államoknak gazdaságpolitikai kérdésekben

- Nemzetközi valutáris együttműködéshez konzultációs fórum biztosítás

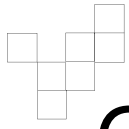
Globális péü. szervezetek: **Világbank csoport₁**

- Hosszú távú, fejlesztési célú finanszírozást nyújt
- IBRD – International Bank for Reconstruction and Development:
1944-ben hozták létre, feladata a közepesen fejlett és a hitelképes fejlődő országok finanszírozása és technikai segítség nyújtása a számukra a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés elősegítése érdekében, 188 állam a tagja, 40 mrd USD saját tőkéje és 359 mrd USD mérlegfőösszege van.
- IDA – International Development Association:
1960-ban hozták létre, feladata a legszegényebb országok számára fejlesztési programok, illetve adósságenyhítés finanszírozása és technikai segítség, 172 állam a tagja, jelenlegi 2014-ben az összes kötelezettségvállalása 22 mrd USD.

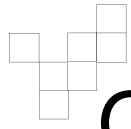
Globális péü. szervezetek: **Világbank csoport₂**

- IFC – International Finance Corporation
1956-ban hozták létre, feladata a fentiekkel megegyező, azonban nem az államokat, hanem a privát szektort finanszírozza, 2014-ben az összes eszközállománya 84 mrd USD, saját tőkéje 24 mrd USD.
- MIGA - Multilateral Investment Guarantee Agency
1988-ban hozták létre, célja a fejlődő, közepesen fejlett országokba történő közvetlen külföldi tőkebefektetések (FDI) ösztönzése nem üzleti (elsősorban politikai) kockázatok biztosítására szolgáló garanciák befektetők számára történő nyújtásával, 181 állam a tagja, 12,1 mrd USD garanciát vállaltak (Magyarország a 8. legnagyobb érintett a teljes garanciaállomány 4,6%-a az EXIM 400 millió EURO-s kötvénykibocsátását biztosítja, amivel a kötvény AAA kategóriájú lett).
- ICSID: nemzetközi üzleti vitarendezési fórum

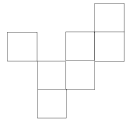
Globális pénzügyi szervezetek: BIS ¹

- A nemzeti központi bankok bankja, 60 taggal
- 1930-ban alapították, Bázelen (Svájc) van a székhelye
- Feladatai:
  - jegybankok levelező bankja pénzügyi tranzakciók során
  - jegybankokat érintő nemzetközi pénzügyi műveletekben megbízott, vagy ügynöki szerepkört lát el
  - monetáris és pénzügyi stabilitási ügyekben elősegíti a jegybankok közötti együttműködést, nemzetközi sztenderdeket alkot, valamint támogatja az együttműködést más hatóságokkal (Basel Process)

Globális pénzügyi szervezetek: BIS ²

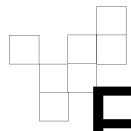
- Basel Process
- BIS által létrehozott bizottság:
  - Basel Committee on Banking Supervision (BCBS): a bankok mikro- és makroprudenciális szabályozása és felügyelete
  - Committee on the Global Financial System (CGFS): a péü. piacok és rendszerek folyamatait elemzi
  - Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI): a fizetési, elszámolási és kiegyenlítési infrastruktúrákat elemzi
  - Markets Committee: a péü. piacok funcionális működése
  - Central Bank Governance Forum: jegybankok információmegosztása
  - Irving Fisher Committee on Central Bank Statistics: jegybankok statisztikai, jelentésszolgálati fóruma
- Titkári feladatok: Financial Stability Board (FSB), International Association of Deposit Insurers (IADI), International Association of Insurance Supervisors (IAIS)₇

Európai pénzügyi szervezetek: ECBS és ECB

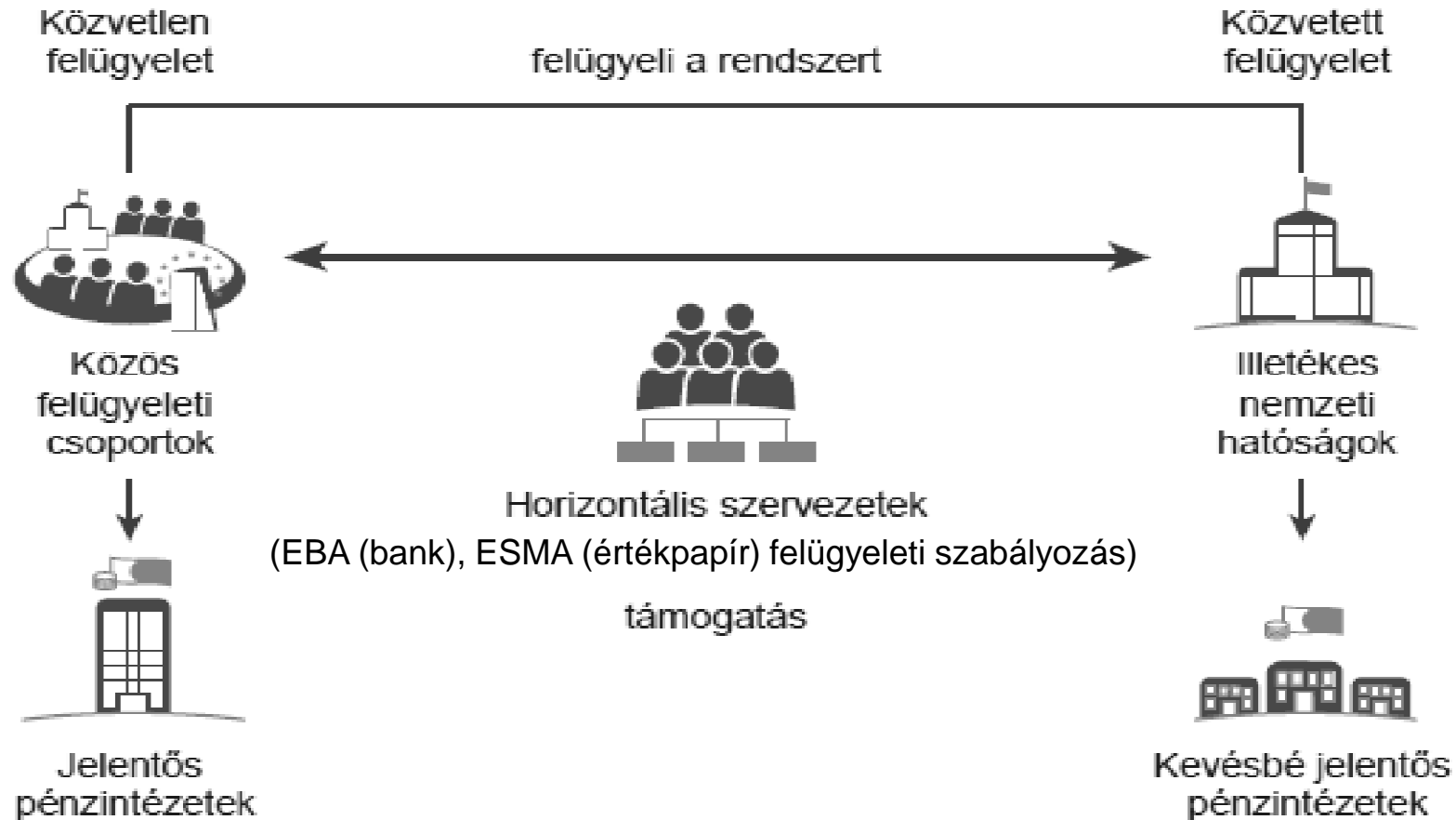
- ESCB – European System of Central Banks
  - Tagjai az ECB és az EU tagállamok nemzeti jegybankjai
  - Fő célja az árstabilitás biztosítás az EU-ban, másodlagosan - amíg nem ütközik a fő célba - az általános gazdaságpolitika támogatása
- ECB
  - 1998-ban hozták létre
  - Feladatai:
    - az EU közös pénznemének, az eurónak a központi bankja
    - az eurozóna monetáris politikájának felelőse
    - az eurozóna országok monetáris tartalékainak tartása és kezelése
    - devizaműveletek végrehajtása (intervenciók, tartalékkal kapcsolatos és kereskedelmi ügyletek)
    - az euro fizetési rendszerek működésének a biztosítása
    - az Európai Gazdasági és Monetáris Unióban a bankokat felügyelő Egységes Felügyeleti Mechanizmus vezető felügyeleti szerve
    - az eurozónában mikro- és makroprudenciális szabályozó
    - az eurozónán kívül a pénzügyi stabilitást és a hitelintézeteket érintő szabályozási kérdésekben véleményalkotó intézmény
  - 185 mrd € mérlegfőösszeg, 7,7 mrd € saját tőke

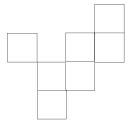

Európai pénzügyi felügyelet

Az Egységes Felügyeleti Mechanizmuson belüli feladatmegosztás

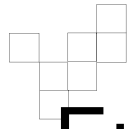

Európai pénzügyi szervezetek: CEB, EIB, EBRD

Council of Europe Development Bank – CEB

- A jelenleg 46 tagú Európa Tanács „bankja”, 1956-ban alapították, most 41 ország a részvényese
- Célja: finanszírozás és technikai segítség nyújtásán keresztül Európa szociális kohéziójának és integrációjának az elősegítése
- Szociális célú projekteket, közösségi infrastruktúrákat támogat, veszélyhelyzeti finanszírozást nyújt, mikro, kis és középvállalkozásokat finanszíroz
- 26 mrd € mérlegfőösszeg, 2,5 mrd € saját tőke 2014-ben

Európai pénzügyi szervezetek: CEB, EIB, EBRD

European Investment Bank – EIB

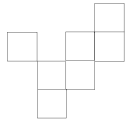
- Az Európai Unió bankja: szorosan együttműködik az EU intézményeivel az Unió politikák implementálása érdekében
- Üzleti tevékenységének több, mint 90%-a az EU-n belüli célokat szolgál, de az EU nemzetközi céljait is segíti
- Leginkább olyan célokat finanszíroznak, melynek jelentős pozitív hatásai vannak az EU-belüli növekedésre és foglalkoztatásra
- Anticiklikus finanszírozási politikát folytat, ezért olyan területek vannak a fókuszában, mint az innovációs tevékenységek, a kisebb vállalkozások, a klímaváltozás elleni küzdelem és a stratégiai infrastruktúra beruházások finanszírozása
- 543 mrd € mérlegfőösszeg, 60,6 mrd € saját tőke 2014-ben

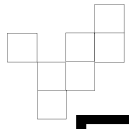
Európai pénzügyi szervezetek: CEB, EIB, EBRD

European Bank for Reconstruction and Development – EBRD

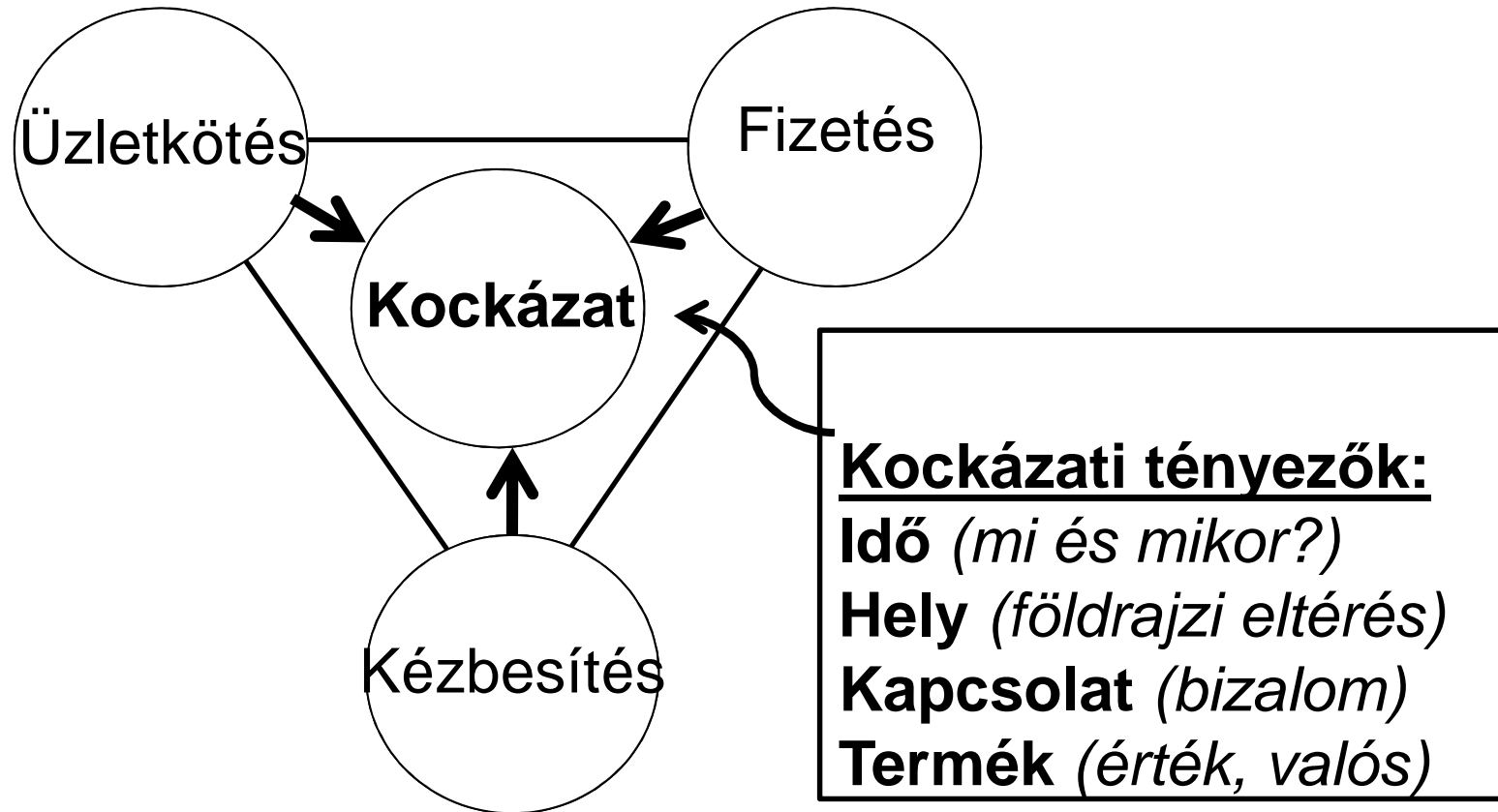
- 66 részvényese van: 64 ország, az EU és az EIB
  - 1991-ben kezdte meg a tevékenységét.
  - Eredetileg azzal a céllal hozták létre, hogy segítse a kelet-európai országok átalakulását piacgazdasággá közösségi és magánszektor finanszírozással, képzésekkel és technikai segítségnyújtással
  - Tevékenységei jelenleg:
    - A működési körét kiterjesztette Közép-Ázsiára, valamint a Földközi-tenger medencéjének déli és keleti részére, ahol az eredeti céljának megfelelő klasszikus fejlesztési banki tevékenységet folytat.
    - Az eredeti működési területén a magánszektor projektjeihez nyújt:
    - Hitelt (5-15 éves hitelt, vagy direkt finanszírozással - 5-250 millió € között -, vagy helyi kereskedelmi bankoknak nyújtott refinanszírozáson keresztül - 5 millió € alatt)
    - Tőkebefektetést (2-100 millió €, kisebbségi részesedéssel, világos exit stratégiával)
    - Kereskedelem finanszírozást garanciával
    - Tanácsadási tevékenységet
    - Banki „non-performing” követelésállományok megvásárlását
- 49 mrd € mérlegfőösszeg, 14,9 mrd € saját tőke 2014-ben

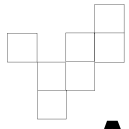
Nemzetközi pénzforgalom

Fizetési kockázatok

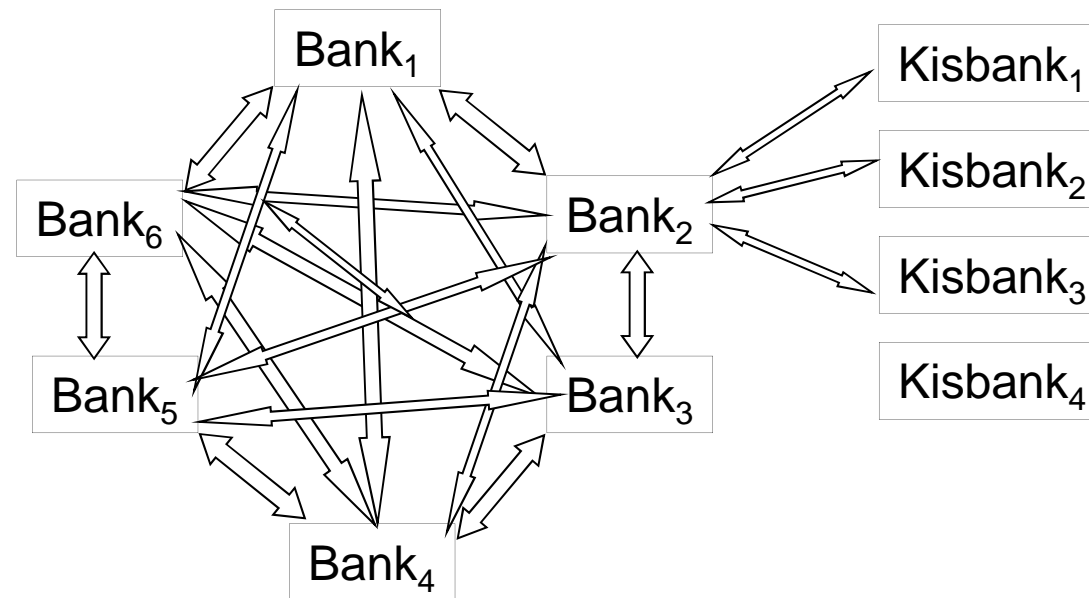

**A korszerű fizetési mechanizmusok
a kockázatokat csökkentik, de nem szüntetik meg!**

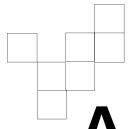
Az elszámolásforgalom alapjai

A bilaterális működés

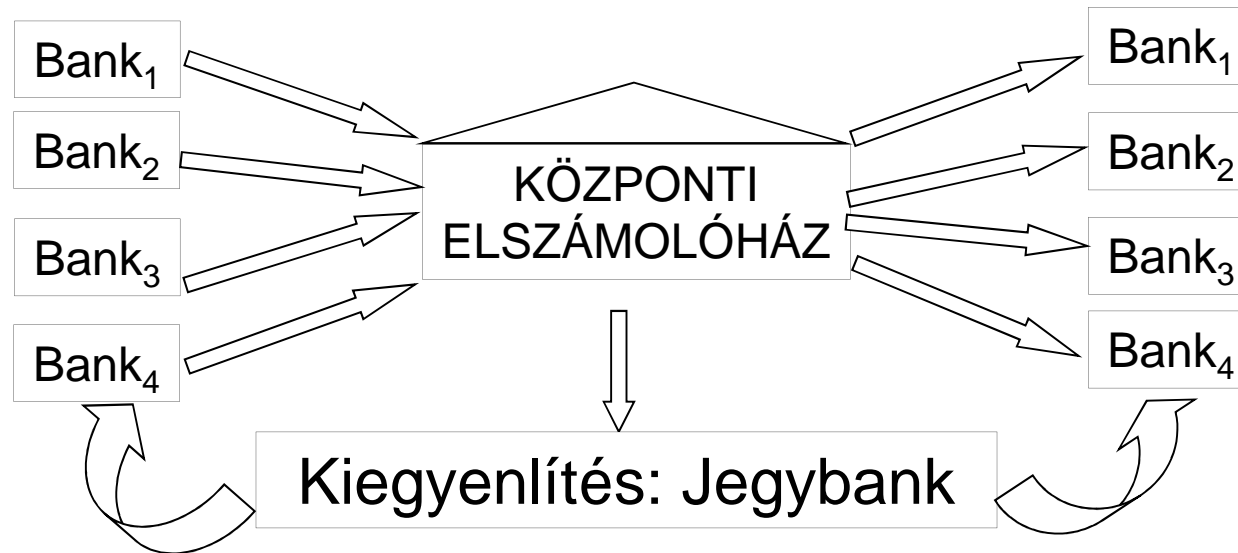
Bonyolult! Magyarországon **43 direkt klíringtag** van!

(Bilaterális elszámolású ország Ausztria: Három direkt nagybank, és hozzájuk csatlakozva sok indirekt kisbank van. Minden direkt bank egymásnál és minden kisbank az ő direkt bankjánál számlát vezet.)

Az elszámolásforgalom alapjai

A központosított működés

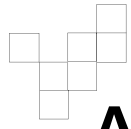
A KÖZPONTI ELSZÁMOLÓHÁZ:

- Minden információt begyűjt.
- Információkat célbankonként szortírozza.
- Minden bankra nettó pénzegegyenleget (Σ küldés - Σ fogadás) számol.

+Jegybank elvégzi a kiegyenlítést a bankok számlái között!!!

- Minden információt kiküld.
- Működési ciklusa hagyományosan egy munkanap.

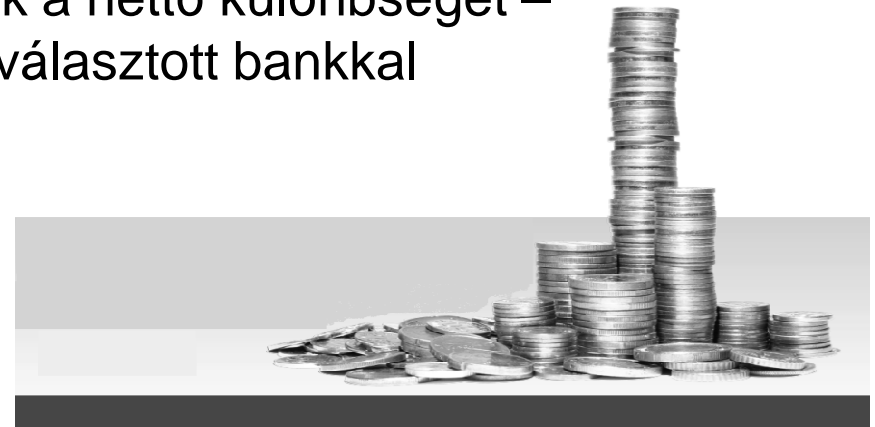

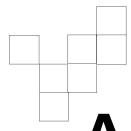

Az elszámolásforgalom alapjai

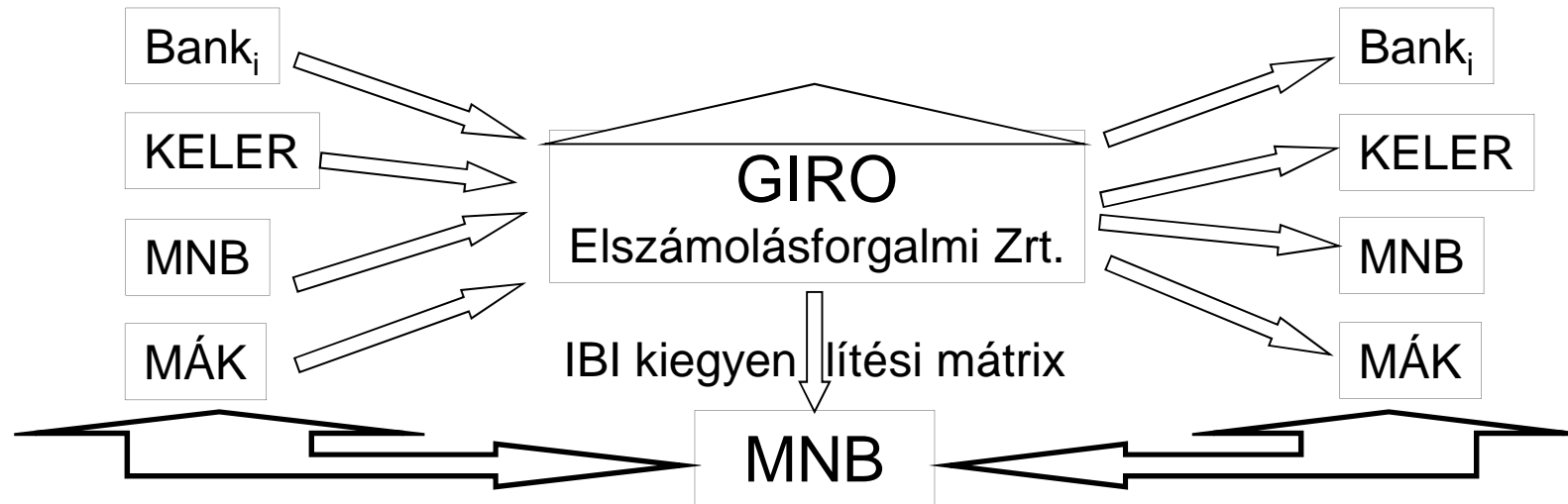
A pénzforgalom/ kiegyenlítés

- Nem papíron, hanem elektronikusan bankszámlákon keresztül!
- Az elszámolásforgalmi ciklusban minden direkt banknak és minden indirekt kisbanknak lesz egy Σ (indítás – fogadás) egyenlegváltozása.
- Ez a Σ (egyenlegváltozás)
  - bilaterális esetben: vagy egy másik direkt taggal,
vagy a direkt/indirekt partnerével,
  - központosított esetben: a központi bankkal szemben áll fenn.
- Technikai megoldás a másik (központi) banknál való számlavezetés.
- Központosított elszámolásnál a teljes bankrendszerrel szemben fennálló Σ (egyenlegváltozást) - azaz csak a nettó különbséget – kell kiegyenlíteni az egyetlen közösen kiválasztott bankkal (pl.: a jegybankkal) szemben.

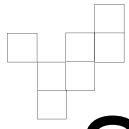

A magyar GIRO rendszer

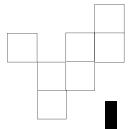
Direkt tagok: magyarországi bankok, külföldi bankok mo-i bankfiókjai, nagyobb takarékszövetkezetek/hitelszövetkezetek, MNB, MÁK, KELER.
Indirekt tagok: kisebb takarékszövetkezetek/hitelszövetkezetek

Működési ciklus: fogadja az utalási/beszédési információkat, információkat percek alatt feldolgozza, szortírozza, információkat kiküldi a direkt tagoknak
MNB-nek megadja a $\Sigma(\Delta)$ egyenlegeket): IBI mátrix
MNB kiegyenlíti a banki számlákon a nettó összegeket

Sürgős esetek, treasury tételek: a VIBER (RTGS)

- Lehetséges-e forint pénzáttalás azonnali/sürgős feldolgozása?
- A banki treasury-k az egymás közti tételeiket hogyan kezelik?
- Megoldás egy real time, on-line és bruttó elszámolású.
- VIBER: Valós Idejű Bruttó Elszámolási Rendszer
(A nemzetközi irodalomban az ilyen rendszereket
RTGS – Real Time Gross Settlement System - rendszernek hívják.)
- A VIBER rendszert az **MNB működteti**. Ebben a rendszerben az elszámolás és a teljesítés nem válik el. A kiegyenlítés **bruttó módon** (nincs más tételből fakadó jóváírás/terhelés beszámítás) azonnal megtörténik.
- A bankoktól jelentősebb likviditást igényel – banki díja viszonylag magas
(ktg: 260 HUF, banki min. díj: 5-10e HUF).
- Kommunikációs hálózata a SWIFT,
az MNB csak az összeget és a bankokat látja.
- Az Euró bevezetése után a TARGET rendszerbe történő integrálás.
- Ha egy országban kevés a pénzforgalmi tranzakciószám a teljes elszámolásforgalom így is lebonyolítható.
(Pl. Szerbia, ahol naponta néhány tízezer tranzakció van.)

Intergiro2: A tárgynapos rendszer

Ügyfél, ha azonnali fizetésre van szüksége

- üzleti előny >> tr. ktg

Gyorsaság csak egy határig üzleti igény

- jó a többszöri elszámolás ciklus

Transzparens díjszabások • a float többé nem része

Banki verseny növelés • tr., fszla, megtakarítási termékek

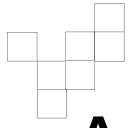
SEPA elszámolóházak versenye • nemzeti fejlesztési program

A vállalati fizetési attitűd megváltozik?

Tartozások, alvállalkozói láncok, projektek gyors kifizetése!

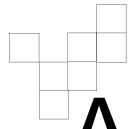
Siker feltétele: az ügyfélkör használja ki a lehetőségeit!

**Nemzetközi tapasztalat:
A gazdaság/termelékenység növekszik!**

Az Európai Unió pénzforgalmi problémái

- Alap probléma (EU képviselőké): 2001-ben EU tagországok között 100 Eurós utalások teljes bankköltsége 0-61 Euró, átfutási idő: 1-43 nap.
- Az EU alap gondolata: az Euró övezeten belül pénzforgalmi szempontból nem lehetnek nemzeti határok
- Egy nagy belföldi piac van, a pénzáttalások díjainak a határon belülvél azonosnak kell lenniük (21/2001/EK irányelv), az utalásoknak megbízhatóan kell teljesülniük.
- Az áttalásoknak csak 1% határokat átlépő utalás. Érdemes ezért fejleszteni?
- Euró bevezetésével 97/5/EK EU-s irányelv adja meg az áttalás lebonyolítás időtartamát, költségviselési elveit, felek jogait és kötelezettségeit.
- Gondok: nemzeti szabványok és megoldások, országonként más belső átfutási idők, technikai feltételek, volumen/hatékonysági kérdések, privát tulajdonú elszámolóházak.

Az EU-s elszámolásforgalom alapjai

A monetáris unió céljai:

- Egységes belső piac
- Hatékonyság növelése
- Árfolyamkockázatok csökkentése
- Pénzügyi tranzakciók költség csökkentése

1992: Euró-ra felkészülés kezdete

Nincs meg a homogenizálás

1992: Euró számlapénz

Átutalási költségek különböznek

2002: Euró bankjegyek és érmék

Átutalási folyamatok különböznek

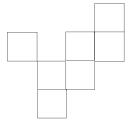
Felkészülés lépései:

1992: EU-s jegybankok pénzforgalmi együttműködése (WGFS), hatása minden tagországban létrejön egy RTGS rendszer, melyeket az Euró bevezetésének napján a TARGET(1) hálózatba szerveztek egybe.

2007-től TARGET(2): egységes IT alapokon, harmonizáltabb rendszer és a tagoknak elegendő egy összesen egy jegybanknál számlát vezetniük.

TARGET a nagyértékű és sürgős átutalások közös (RTGS) elszámolórendszere.

A kisösszegű, nagy tömegű rendszerek (ACH-k) egyesülése máig nem történt meg.

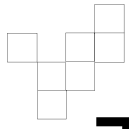

TARGET 1

Trans-European **A**utomated **R**eal-Time **G**ross-Settlement **E**xpress **T**ransfer

- EKB - Európai Központi Bank: monetáris politikai műveletek gyors és hatékony végzése. Euró utalások lebonyolítása az EU tagországok között.
- Nemzeti bankok + EKB: hozta létre a TARGET1 rendszert, ehhez az akkori 15 tagállam a meglévő RTGS rendszerével csatlakozott, jegybanki számlákon történik a kiegyenlítés - jegybankok egymásnál számlát vezetnek, SWIFT hálózat.
- TARGET (1999): valós idejű, bruttó elszámolási rendszer. Melynek tagjai lehetnek a nemzeti jegybankon keresztül a hitelintézetek és az elszámolóházak is.
- Ezeken keresztül további bankok is nagy számban csatlakozhatnak és végezhetik egymás közti műveleteiket. Több tízezer bank érhető el.
- Egységes határon átmenő díjak: sávosan cca fix 1 Euró/átutalás. Cél a működési költségek megtérülése.
- Rendelkezésre állási cél: max 2 óra szünet/év, max 6 rövid leállással. Átfutási idő max 30 perc.

(További 4 rendszert is létrehozta hasonló céllal. Pl. EBA Euro 1)

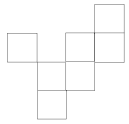
TARGET 2

TARGET1 alapjain 2007-től továbbfejlesztett verzió:

- Közös olasz, német és francia megvalósítás és üzemeltetés
- több EU tagország lett,
- egységes platform,
- egységes interfészek,
- takarékosabb likviditás menedzsment:
  - egy jegybankban elegendő számlát vezetni
  - sorbanállás,
  - körbetartozás lebontása,
  - jegybanki és partner limitek,
  - priorítás (nagyon sürgős, sürgős, normál),
  - visszavonás;
- Egységes - határon belüli és átnyúló - díjak, sávosan cca 0,4 Euró/tétel
- nagyobb és megbízhatóbb rendszer.

Cél: eurórendszer jövőbeni RTGS-e legyen,
mely egy közös platformon üzemel

Európai Pénzforgalmi Tanács /EPC

EPC megalakulása: **2002.** június

Cél: Egységes Euró Pénzforgalmi Övezet (**SEPA**) létrehozása

Azaz az EU olyan térség ahol az állampolgárok és a cégek a nemzeti határookra való tekintet nélkül azonos feltételekkel, jogokkal és kötelezettségekkel bonyolíthatják fizetési műveleteiket.

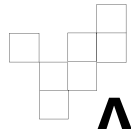
EPC:

- önszabályozó szervezet,
- három európai bankszövetség hozta létre,
- képviselet pénzforgalmi nagyság arányában

(General Assembly tagként; Fizetési modellek működtetése: I+SM, H, HR; EPC Board: CZ, H, SK)

EPC feladatai:

1. Fejlesztés: SEPA fizetési módok, konstrukciók, szabályok kidolgozása
2. Szabályozás: Csatlakoztatás, nyilvántartás, szabályok betartása, viták rendezése

A SEPA program

SEPA: az EPC és az európai bankok közpolitikai programja

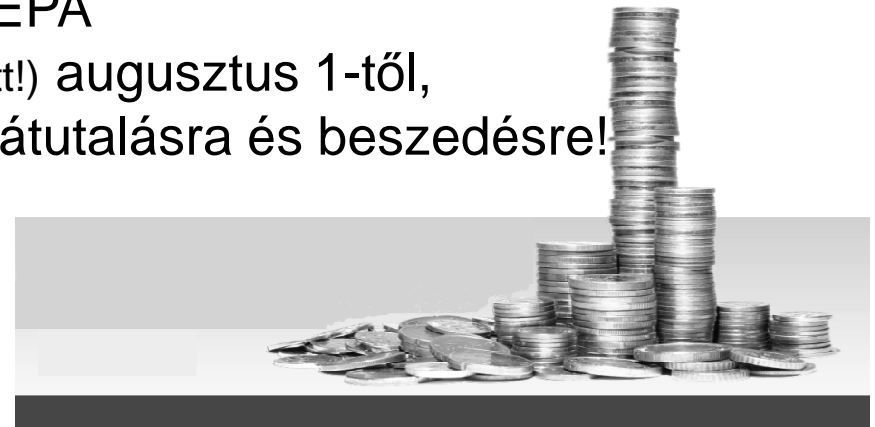
Első lépésként:

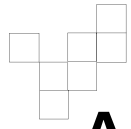
1. egységes üzleti szabványok,
2. Credeuro: T+3,
3. végig automatizált,
4. IBAN bevezetése,
5. szabályozott költségviselési módok.

Következő lépés:

- I. fizetési módok egységesítése,
- II. XML szabványok - függetlenedik a támogató infrastruktúrától (az elszámolóházaktól).

Európai Parlament döntése: kötelező a SEPA az eurózónában 2014. február (beszedés miatt!) augusztus 1-től, a nem eurózónában 2016. október 31-től átutalásra és beszedésre!

A SEPA működésének alapja

EPC: fizetési módok kialakítása
elszámolási tevékenység keretei
(minden címzett elérhető+szabályok betartása)

EPC modelljei:

Pán-Európai Elszámolóház (PEACH)

SEPA fizetési módoknak megfelelő elszámolóház

Multilaterális mechanizmus ACH nélkül

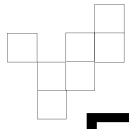
Bilaterális mechanizmus

Bankcsoporton belüli elszámolás és teljesítés

Bankon belüli elszámolás és teljesítés

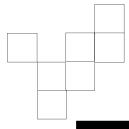
Várható eredmény: PEACH-ek+egyéb elszámolóházak+bankok hálózata szolgálja ki a SEPA-t. Gyorsítás érdekében EPC verseny favorizálása.

Ma a hangsúly az áttérésen van,
a jövő feladata az elszámolóházak konszolidációja.

EBA EURO 1 / STEP 1

- EBA EURO 1 – magánszektor: néhány nagybankot tömörítő pán-európai elszámolási rendszer
- Nettó fizetési rendszer a tagállamok közti bankközi vagy nagy értékű (nagy ügyfél megbízások) euró fizetési forgalomra (a TARGET mellett)
- Csak az igen nagy bankok lehetnek tagjai (saját tőke > 1,25 Mrd Euró, min. A2), ők adják az Euró forgalom domináns részét, kérdés a brüsszeli befolyás elfogadása
- STEP 1: az EURO 1 alapjain automatizált feldolgozású, szabványosított elszámolású rendszer, sok indirekt taggal
- Kisbankok csak a nagybankokon keresztül kapcsolódhatnak
- Bankok széles köre számára valós idejű, kis értékű utalások olcsó elszámolása.
- Bankközi kiegyenlítés a nap végén a TARGET rendszerben történik.
- Hosszabb távon az önálló pán-európai elszámolóház létrehozása a cél.

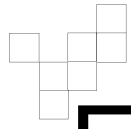
EBA STEP2

- Új rendszer: bankok még szélesebb körét bevonni, kis értékű tranzakciókat (több ezresével) kötegelve is befogadni (sok tranzakció csökkenti az egységköltséget), olcsón elszámolni
- Működése a GIRO-hoz hasonló, nettó banki pozíció reggel, képes akár a teljes EU-s országok közti elszámolásforgalmat is kiszolgálni.
- MNB a HUNSTEP2-t nyújtja a nála számlavezetett kisbankok számára, T-1 napi fogadással.
- Szabvány a SWIFT MT ill. később SWIFT XML.
- IBAN – International Bank Account Number, max 34 alfanumerikus karakter

HU12 12345678 12345678 12345678

Ország   Bank kód   Fiók kód   1-7 ell. szám   9-23 ell. szám

IBAN ell.kód

EU fejlődési iránya

- Közös európai szabványok a nemzeti helyett.
  - hatékony feldolgozás alapja, nemzetközi bankszámlaszám rendszerek
- EU bizottságok politikai jelentőséget is tulajdonítanak neki
  - a banki önszabályozás lassú
- Megfelelő fizetési infrastruktúra (technikai semlegesség)
  - bankoknak egyszer be kell lépni - IT fejlesztés, ma a klíringházak különböző banki tulajdonban vannak
- Nagybankoknak erős az érdekvédelem képességük.
- Bankok belső költségeinek csökkentése
  - belső eljárásrendek egyszerűsítése
- Díjkülönbségek teljes megszüntetése.
- Szabályozás technikai semlegessége
  - Rugalmatlan szabályozás az innovációt akadályozza, de a jogbiztonság szükséges.
- Verseny szempontok
  - az ügyfelek feltétlen védelme
- Biztonsági szempontok
  - ügyfelek bizalmának elérése (FIN-NET európai fogyasztóvédelmi hálózat)